

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1672. Soc. 133.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

P. Emman.
Corderii.

5. In Collegio D. Antonii 3. Decembris P. Emmanuel Corderius. Priorem lucem aspexit in Villa nova Ansenfi. Gubernarat Angolanum, & Angrense Collegium. Sibi valde severus diversis macerationibus afflictabat corpus, religiosæ cellæ amans rarò foras prodibat. Integro ante mortem anno deterrit animam diebus singulis apud Confessarium, ad agonem supremum se compans. Prædixit se de medio tollendum subito mortis genere: nec aliter evenit.

P. Emmanu-
elis Zuzartii.

6. In Portuensi Collegio 18. Decembris Emmanuel Zuzartius Rector, ortus in Transtagana Provincia. Docuit Philosophiam, & morales scientias. Adivit Brasiliam socius Antami Gonsalvii Commissarii. Ejus virtus, & affabilitas tum nostrorum, tum externorum corda mirum sibi devinxerat. Vi morbi delirus manifestavit, quàm sanctæ curæ sanum ejus animum occupaverint. Aronchiensis Marchio, qui præsentia suâ honestavit Emmanuelis exequias, disertis verbis affirmavit, sibi hæcenus notum fuisse neminem, tam prudentem, tam deditum virtuti, & virum æquè, ac Emmanuel erat, consummatum.

Petri Car-
valii.

7. In Collegio Maderensi 20. Februarii Petrus Carvalius temporalis Coadjutor, octoginta & amplius annorum. Janitor ostii secundi summopere Christi pauperes dilexit, ac fovit conquestis elemosynis. Persuasio fuit, ipsi largienti crevisse panem, & multiplicatum inter manus. Tempus superfluum à muneribus sibi injunctis vel orando consumpsit, vel pascendo animam piâ lectione. Opinio non vulgaris de Petri sanctimonia concursum omnium Ordinum concivit. Templi maximi Canonici funebre officium concelebrarunt; quod citra dubium fuit insigne argumentum existimationis de hujus socii virtutibus conceptæ.

Annus 1672. Soc. 133.

Moritur P.
Gaspar Gou-
vea.

PER hos annos, quanquam nobis viciniore, vix est aliquid memorandum, præter obitus nonnullorum, sive quòd pauca contigerint digna annalibus, sive quòd chartæ non sint demandata. Romæ 14. Julii vitæ defecit P. Gaspar Gouvea Assistent, patriâ Visensis. Eum singularis exornavit virtus, prudentia, atque religiosæ observantiæ studium. Bis fuit Minister Conimbricensis Collegii summa cum integritate. Rexit Collegium Bracharense. Navigavit nostrorum Visitator ad Insulas. Prorektor Conimbricensis Collegii, & Vicari potestate Provincialis Lusitanæ Provinciæ, explevit partes optimi Moderatoris. Nemo unquam vidit turbatum minus ordinatis affectionibus. Humilitatis erat amantissimus.

P. Franc. Ner-
vasius.

2. Conimbricæ 28. Aprilis vinculis corporis levatus est P. Franciscus Nervasius, ortus monte majore in diœcesi Conimbricensi. Nihil curavit magis inter vivos, quàm se torquere, & persequi. Furabatur corpori somnos, in nocturnas horas daret cœlestium rerum commentationibus. Usque ad sanguinis effusionem flagello artus suos feriebat. Non solum victu delicato frangit stomachum, sed etiam parte necessarij. Denique vir humanissimus sibi uni erat crudelis.

P. Franc.
Cabralius.

3. In Scalabitano Collegio 16. Januarii mortem occubuit P. Franciscus Cabralius Cerolicensis. Fulsit in eo ad quæque dura singularis obedientia. Missus in Mazagoniam, Insulas, & Angolam promptissimè paruit. Ex hac virtutes cæteræ ducebant originem. Orationis horæ omnibus communi duras addiderat alias. De nullo mortalium conquestus est. Erga miseros sive in socomio, sive in carceribus admirabilem exercuit charitatem. Genus illi supra, quàm dici potest, cereus, & lenis. In frequentando sacro suggesto licet assiduus fuerit, quiritari audiebatur, quòd non occuparetur magis, nec majoribus gravaretur oneribus.

4. Indiam petiverunt undecim de nostris, præter unum cæteri Lusitani. Præerat ipsis Alexius Coelius Vianensis solemniter professus. In Angola haud segniter agebantur nostra ministeria. P. Emmanuel Riberius cum Francisco Correa Coadjutore excurrit per oppida mediterranea populos edocendo salutis viam. Defuncto Congi Antonio Couto, ad id Collegium gubernandum missus, illic vixit ab anno 1666. ad annum 1669. Eâ tempestate plenâ seditio- nibus & insidiis, domus & templum nostrum non semel spoliatum est rebus suis. Tum Rex Petrus negotiorum causâ Loandam misit Emmanuelem. Nec illi in Congum redire licuit propter itinera latronibus, & militibus infessa. Interim illud Collegium extinctum est.

Profecti ad
Indiam.
Missio in An-
gola.

5. P. Emmanuel 10. Septembris excursioni fecit initium, novem men- sum intervallo diversas regiones pervagatus sui laboris non pœnitendo fructu. Infantes plurimi, & adulti post instructiones necessarias sacro fonte abluti sunt. Succurrit etiam Lusitanorum conscientis, quorum multi degunt inter eas gen- tes obliti salutis suæ, quia dediti negotiationi, & vitis, de veterno excitati per confessionem eluerunt animi sordes. Vanorum Numinum simulacra, & vene- ficia sustulit. Sæpe timebat lacerari à tigribus, aut leonibus, quibus eæ regio- nes abundant; sed eripuit omnibus periculis Deus, ac restituit incolumem Loandæ.

6. Fayalensis multum laboris, & timoris facescivit Aprilis. Duode- cimâ hujus mensis tremuit tota Insula tam horrido terræ concussu, ut videretur suis insulam convelli sedibus. Incolæ ruinas domorum vitaturi, in campos ex- ibant, adornabantque ex lignis tuguria. Habitæ plurimæ supplicationes, cir- cumlata Sanctorum ipsana: nudis pedibus sacco induti, cineræque conspersi procedebant omnes, Deiq; misericordiam implorabant.

Incendium
Fayalense.

7. Tenuerunt supra duos menses terræ motus. Sed Aprilis 24. summus, novusque horror omnes immaniter percudit. Inter duos montes (Capelli no- men est loco) dehiscens terra vomuit rapidissima ignium flumina, quæ præ- teriére, cuncta in flammam redacta vorabant. Die sequenti concrevit nubes in aère densa triste aliquid intuentibus nuncios: paulò post non grandinem, sed arenam pluit sulphuream, quæ tota insula conspergebatur.

8. Ex prædicto hiatu resonuere tonitrua, qualia solent esse displotis ma- joribus machinis bellicis. Sub hæc vis ignis jaculabatur in auras pergrandes la- pides horrifono strepitu. Aperti plures hiatus, ceu primus non esset exone- randæ copiæ fluentis materiæ. Greges, arenâ fætida obruente pabulum, in- teriére. Ex aère volucres delabuntur exanimatæ. Magni terræ tractus conse- pulsi sunt, tegente superficiem continuato lapide: nam massa ignea, quæ rivis fluebat, ubi frigescebat, nihil aliud erat, quam lapis super terram stratus, & ex- tentus, ac recoctus. Indigenæ vocant *Mysterium*.

9. Infinita sunt, quæ contingere, dignâ commiseratione, & lacrymis. Carò stetit sua curiositas Monacho Carmelitano cum alio sui ordinis & cœno- bii famulo. Maji die 11. accessit propius hiatum indagaturus arcana eructan- tis naturæ; dum pedem figunt solo parùm fideli, terra subsidente, præcipites abiére in latentes flammam. Initio hujus calamitatis Collegii Rector virum A- postolicum Thomam Arnaum cum socio misit in pagos viciniore hiatu. Navá- runt diligentem operam consolando, & juvando plebem, largiti sunt egenti- bus alimenta. Cum hi, tum qui substiterant domi, occupabantur in commo- vendis omnibus ad peccatorum dolorem, & audiendis pœnitentibus. Illi planè, cumprimis Arnaus, veluti commune omni hominum generi fuere in malis solatium.

Annus 1673. Soc. 134.

Numerosa cohors ivit subsidio Evangelicis per Indiam Operariis. Fuc- runt septem supra viginti, Lusitani quindecim, quos inter vir omni laude major Joannes Britus, dein martyr; cæteri diversarum nationum. Pa- Antonius Franco. Y y rebant

Profecti ad
Indiam, &
multorum
obitus.